

het grandioze en romantische, Hodler daarentegen is de romantiek te boven en geeft ons eene soms naar het tweedimensionale neigende, meer verklaarde en verder doorgevoerde styleering. Waar zoovele Zwitsersche schilders een neiging toonen, en voortdurend gevaar loopen, hunne schilderijen louter en alleen als mooie, maar veel te weinig expressieve vlakvullingen op te vatten — ongetwijfeld werkt het Zwitsersche landschap, althans om het meer van Genève, mede dit in de hand —, daar voelen wij in Hodler een te groote innerlijke spanning dan dat hij ooit in het uitsluitend decoratieve of illustratieve zou kunnen vervallen. Want dat Hodler een vrij groote schildersdrift bezat — het zij dan op een reserveerenden toon gezegd in dit land van Rembrandt en Hals, van Breitner en Verster — het wordt hier bewezen door het nerveuzer en impressionistischer geschilderde „Montblanc im Januar." Karakteristieker van de landschappen is het „Landschaft am Genfersee", al hinderen de te gemakkelijk opgeloste witte wolken niet een weinig. Een vreugdevolle vrijheid wordt hier gesuggereerd, een groote blijmoedige rust. Een ruime, wijd-openstaande en onafhankelijke levenshouding voelen wij in dit stille maar niettemin stralende werk, iets van de positieve en gezonde heerlijkheid van het buiten-zijn in Gods zegenende natuur.

Een typische Hodler is ook de „Schlacht bei Näfels", met de rythmische styleering der strijdende mannen, breed gezien en levend van lijn; vooral de kleur werkt ook mede dit verwarrend gegeven tot een groot en gaaf geheel op te voeren. Zulk een werk is zuiver, onomwonden en sterk; maar bovenal s t e r k; méér sterk dan expressief. Niet dwingend-gepassioneerd, als ten onzent een van Gogh of een mevrouw Charley Toorop, maar van een haast koele en niettemin zeer levend-bewogene, kalme en vaste overtuiging. Het boeit en ontroert dan ook allereerst door deze directe, bewuste en beheerschte kracht, door een zekeren ingetogen hartstocht, die meer van den geest dan van het gemoed is, doch die te robuust is om tot een ziekelijk intellectualisme te verslappen. Gezond is dit werk tot in de kern; zelfs de toch juist zoo gezonde Zorn wordt week-zinnelijk bij Hodler vergeleken. Maar ook stijlvol is dit werk, van eene stijlvolle voornaamheid, die soms het edele nadert, terwijl de prachtige vakkundigheid en volkomen technische beheersching nergens opvallend is, als bij Böcklin en bij zoovelen.

Belangrijker nog is misschien het grootste schilderij, „Aufgehen im All". Wij mogen dezen titel te welluidend of veelzeggend vinden, wij mogen in deze vrouwenfiguur een tekort aan innerlijkheid of aan innigheid voelen, een ieder zal onmiddellijk toegeven dat het gebaar van de opgeheven handen alvast van een prachtige intensiteit getuigt, en de uitdrukking van het gelaat van eene nobele bezieling. Gedurfd en geniaal is het ook, deze lichtende figuur te plaatsen op een donkergrijs kleed